

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АГРЕСИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ

Архипова Т. М.

студентка 1 курсу магістратури

ФПСР імені І.І. Мечникова

Науковий керівник: Данілова О. С.,

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології ФПСР

ОНУ імені І.І.Мечникова

Актуальність дослідження: Проблема агресії є однією з найактуальніших на сучасному етапі розвитку суспільства. Майже кожен день в газетах і журналах, по радіо і телебаченню повідомляється про агресивні прояви. На загальному тлі зростання агресії спостерігається сплеск дитячої агресивності, яка, як показують лонгітюдні дослідження, проведені за кордоном, досить стабільна в часі, і проявляє сильну тенденцію (в 40 - 50%) переростати в юнацькому і дорослому віці в стійку правопорушну поведінку.

Оскільки прояви агресивної поведінки посилюються в підлітковому віці для дослідження вибрано групу дітей старшого шкільного віку.

Мета дослідження: провести теоретичний опис і провести експериментальне дослідження гендерних особливостей агресивної поведінки у підлітків.

Об'єкт дослідження: прояв агресивності у дітей старшого шкільного віку (15-16 років).

Предметом дослідження є гендерно-специфічні прояви агресії у дітей старшого шкільного віку.

Методики дослідження:

-методика самооцінки психічних станів по Айзенку;

- метод опитування Басса-Дарки;
- тест агресивності за методикою Л. Г.Почебут.

Теоретичну та методологічну основу вивчення проблеми агресивності, становлять роботи таких відомих вчених, як Ричардсон Д., Берон Р., а також: З. Фрейд, К. Лоренц, Л. Берковіц, С. Розенцвейг, А. Бандура, А. Басс, Л. М. Семенюк, М. Б. Алфімова, А. І. Захаров та інші, всі вони працювали над природою і механізмом психічного розвитку підлітків.

База дослідження. Подільська загальноосвітня школа №9, м. Подільськ.

Контингент дослідження. Для участі в дослідженні взято групу підлітків 10-11 класів даної школи, яка складається з 80 осіб: 40 дівчат та 40 юнаків.

Опитувальник Айзенка показав, що більшість показників є в межах норми. Розглянемо їх детальніше: у 44% дівчат і 29% хлопців рівень агресивності низький; у 53,5% дівчат і 61% хлопців показник агресивності середній; і лише у 2,5% дівчат і 10% хлопців цей показник виявився високим.

Проведене дослідження за методикою Басса-Дарки отримало такі результати: рівень фізичної агресії у 25% дівчаток і 18% хлопчиків низький; у 68% дівчаток і 51% хлопчиків – середній; у 7% дівчат і 31% хлопців – високий.

Індекс агресивності на високому рівні виявлено у 2 хлопчиків (2,5% всієї досліджуваної групи), ще в двох цей показник на межі норми. У решти респондентів (і хлопців, і дівчат) індекс агресивності знаходиться в нормі.

Третє дослідження було проведено за методикою Почебут Л. Г. тестування, за цією методикою отримали наступні середні значення:

- вербальна агресія на високому рівні у 30% дівчат і хлопців. Отримані дані говорять про те, що діти в своєму спілкуванні використовують словесні образи.
- фізична агресія: високий рівень – 10% дівчат і 38% хлопців. Ці результати свідчать про можливість застосовувати фізичну силу до інших людей.
- предметна агресія високого рівня – у 17% дівчат і 8% хлопців.
- високі показники емоційної агресії у 17% дівчат і 6% хлопців характеризують даних дітей недоброзичливими, вони відчувають емоційне відчуження в спілкуванні з іншими людьми.

- самоагресія: низький рівень у 25% і хлопців, і дівчат; середній рівень – 38% всіх респондентів; високий рівень – у 37% дітей. Діти з високим рівнем самоагресії мають ослаблені механізми психологічного захисту.

Висновок. Дослідження дає нам можливість підтвердити гіпотезу про те, що дівчаткам і хлопчикам властиві гендерно-специфічні прояви агресії (першим більш властиві вербальні і непрямі її види, другим - фізичні і прямі); дані особливості обумовлені впливом гендерно-асиметричною соціалізації. Аналіз показує, що досліджувана проблема багатоаспектна і багатогранна. У нашій роботі відображені лише ті її сторони, які випливають з висунутих завдань. Можна зробити висновок, що для зниження рівня агресії - любов, взаєморозуміння і вміння знаходити компроміси в тих ситуаціях, які викликають виникнення агресії, дітям необхідно прививати з малечку, що на зло не потрібно відповідати злом і не потрібно в усьому шукати винних, необхідно почати з самого себе, коли ти будеш у злагоді з самим собою, тоді й з іншими людьми не буде проблем.

Література

1. Аверін В. А. Психологія дітей та підлітків – СПб.: Вид-во Михайлова В. А. 2013. – 379 с.
2. Борисова И. В., Бирякина В. И. Гендерные особенности агрессивности юношей и девушек. Текст научной статьи по специальности «Психологические науки» 2016. 123 с.
3. Говорун Т. В., Кравець В. П., Кікінежді О. М. та ін. Гендерні дослідження: монографія. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 448 с.
4. Платонова З. Н. Проявление агрессии у подростков-спортсменов. Текст научной статьи по специальности «Психологические науки» 2017. 98 с.
5. Bэron R., Rychardson D. Ahressyia : monohrafiya. — SPb.: Pyter, 2001. 352 s.
6. Krahé B., Busching R. / The Contagious Effect of Deviant Behavior in Adolescence: A Longitudinal Multilevel Study / 2017. 543 p